

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectori.

Nr. 20.

Brasiovu 15. Octobre 1871.

Anulu IV.

Sumariu. Discursu tienutu in adun. gen. a asoc. trans etc. in Fagarasiu in 26. Iuliu (7. Aug.) 1871 despre cultur'a poporului.
— Padurile si insemnatatea loru. (Fine). — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare). — Bibliografia. — Consectu
despre starea cas. asoc. trans. rom. pe an. ven. 187 $\frac{1}{2}$. — Consemnarea membriloru ord. si ajutatori ai asoc. (Fine.)

**Discursu tienutu in adunarea gener. a asoc. trans. etc.
in Fagarasiu in 26. Iuliu (7. Aug.) 1871 despre cultur'a
poporului.**

De I. Popescu.

Dómnelorú, domnilorú!

Puçinele momente, in cari voiú avé onórea a
ve vorbi, le voiú folosi pentru a relevá inaintea dv.
unele puncte d'in cestiunea culturei poporului.

Sum sigúru dd., cá dvóstra recunósceti sí sciti
apreciá gravitatea aceéstei cestiuni; pentru aceea cu-
tezu a sí sperá ca espunerea, ce dupa mesur'a mici-
loru mele puteri voiú dá cestiunei, o veti primí cu
indulgentia binevoitóre.

Mai inainte de a intrá in discusiunea temei ce
amu avutu onóre a anunciá, imi voiú luá voia a
cercetá, ce se intielege prin cultura preste totu.

Cultur'a se asémena cu lumin'a, sí se dice chiaru
ca e lumina. Totu asia omulu cultivatu se dice omu
luminatu. Celu ce are cultura e cá sí celu ce are
lumina, éra celu fàra cultura e cá candu ar fi in in-
tunerecu. Celu cultivatu se póte dice ca vede, pe
candu celu necultivatú e orbu, se intielege in spiri-
tuala. In adeveru, déca cautamu de aprópe la starea
ómeniloru, aflamu ca aceeași deosebire este între omulu
cultivatú si celu necultivatú, carea este între unu omu
cu vedere sí altulu fàra vedere.

In intielesu mai strinsu, cultura numimu o stare
perfectionata a ómeniloru, o stare, in carea viétia
ómenésca amu potea dice, e ridicata la potentia. Fatia
cu starea ómeniloru ce se numesce cultura, este sta-
rea loru primitiva, starea naturala. D'in starea pri-
mitiva, séu naturala, ese cultur'a cá unu productú
artificiosu.

Sí ce gasimu a nume perfectionatu in ómenii
cultivati? Gasimu perfectionate facultatile loru firesci.
Éta dara ce este cultur'a, in intielesu propriu, este
starea desvoltata sí perfectionata a facultatiloru omu-
lui sí cu deosebire a facultatiloru lui spirituali.

Se venimu acumu la intrebarea: cumu a statu
sí cumu sta poporulú in privintia culturei?

In timpurile, candu prin poporu se intielegea
exclusivu acea clasa numerósa a societatii, carea, in
contrastu cu clasele privilegiate, portá tóte sarcinele
sí erá lipsitu de tóte drepturile, in acele timpuri de

trista memoria, se intielege ca nici vorba nu potea
fi de o cultura a poporului. Cei ce aveau pe atunci
in mana destinele societatii, sustineau cá principiu
politicu, ca acea clasa numerósa de ómeni, care se
numesce poporu, trebue se se tiena in intunerecu, in
nesciintia, pentrucá cu càtu e mai necultivatá, mai
prósta, cu atátu se póte mai bine, mai usioru, gu-
berná. Principiulu acesta se póte pareá paradoxu;
cu tóte acestea elu a esprimatú unu adeveru pentru
timpurile acelea; cá-ci ce altu ceva insemná pe atunci
a guverná unu poporu, decátu a'lu esplótá, a'lu mal-
tratá, a face totu feliulu de abusu cu puterile lui sí
chiaru cu viétia lui, sí cine nu intielege ca, pentrucá
unu poporu se póta fi astufeliu guvernatu, numai
cultura nu trebuiá se aiba!

Astadi in staturile constitutionali democratice a-
plicatu fiindu cu sinceritate principiulu libertatii si
alu egalitatii, societatea nu mai e impartita in caste,
si prin poporu se intielege unitatea in care se cu-
prindú tóte clasele, tóte starile sociali, astfeliu cá no-
tiunile „poporu“ sí „natiune“ sunt congruente, sunt
identice.

In societatile, in staturile cu o asemenea orga-
nisatiune cultur'a e privata, se intielege, cá unu bunu
comunu, cá unu bunu d'in care participa toti mem-
brii sí tóte clasele societatii fàra nici o deosebire.

Dar chiaru sí in staturile, in cari natiunea „po-
poru“ se iea in intielesu marginitu, in intielesu iden-
ticit cu „clasele cele mai de josu ale societatii,“ déca
acele staturi sunt intru adeveru constitutionale, po-
poru nu numai nu se eschide dela cultura sí nu
se impedece de a se cultivá, ci se ajuta cu atátu mai
multu a inaintá in cultura, cu càtu in trecutu a fostu
mai reconsideratu sí a fostu lipsitu chiaru de dre-
ptu sí de putintia de a se cultivá.

Staturile constitutionale, promovandu cultur'a po-
porului, cultur'a claselor de josu, prin aceea 'si im-
plinescu inainte de tóte o detorintia santa càtra o
parte d'in corpulu loru, ce a fostu nedreptatita sí im-
pilata.

Trebue inse se observamu ca, déca vreunu statu
óre-carele aduce astadi sacrificie pentru cultur'a po-
porului, la aceea elu e condusu nu numai de simtiulu
de umanitate sí de dreptate, ci sí de o politica lu-

minata, carea a constatat ca e chiaru in interesulu statului de a promová cultur'a poporului.

Unu scriitoriu germanu — Schreber — dice, cà „ori-care poporu, ajunsu la adeverata consciintia de omu — si in càtu guvernulu e unu reprezentantu naturalu alu lui, mai alesu acesta recunósce in educatiunea, in cultur'a poporului cea d'intaiu si cea mai grea problema a sa.

Imi voiu permite dd., a espune ací numai unele impregiurari pentru a aratá importantia si necesitatea culturai poporului.

E sciutu, cà un'a d'intre cele mai nobile nesuintie ce se arata astadi prin tierile civilisate, este nesuintia de a face constitutiuni si legi, prin cari se se asigure dreptulu si libertatea in viétia publica si privata pentru toti cetatienii fàra deosebire, o nesuintia nobila acésta si démna de secolulu alu nouasprediecelea, de secolulu luminiloru, o nesuintia, prin care societatea, statulu are se se organizeze pe base mai convenabili si mai tari, de cumu au fostu in secolii intunerecului si ai despotismului. In nesuintia acésta isi concentréza puterea si activitatea loru cei mai distinsi, mai nobili si mai inteligenti barbati. Si cine e între noi, carele se nu recunósca cu multamire meritu aceluor barbati, cari au in vedere ameliorarea starei poporulu si fericirea loru. Inse fàra a voi a detrage ceva d'in meritu si renumele unoru asemenea barbati, se ne intrebamu: déca popórale se fericescu totu-deaun'a prin constitutiunile si legile ce se facu pentru ele? Popórale se fericescu prin constitutiuni si legi numai candu acelea se punu in lucrare, éra candu remanu numai pe charthia, séu candu se calca in picioré, nu folosescu nimicu, de ar fi càtu de bune. Ce se cere dara ací? Se cere o garantia pentru punerea in lucrare, pentru esecutarea legiloru. Si garanti'a cea mai buna in privintia acésta o da cultur'a poporului. Unu poporu cu cultura neci nu se suferé multu tempu fàra legi bune, neci nu'si calca legile ce odata si-a datu, neci nu lasa se i le calce altii nepedepsiti. Quid leges sine moribus! a esclamatu unu autoriu clasicu latinu, si noi pe romanesce potemu cu totu dreptulu se dicemu: Ce potu legile fàra cultura!

De ací potemu deduce, cà politic'a cea mai buna ce se póte face pentru unu poporu este in lini'a prima de a-i asigurá si a-i promová cultur'a lui. Cultur'a adeverata este o mama astfeliu de buna ca despre ea nicairi nu s'a doveditu inca, ca n'ar fi datu fiicei sale, libertatiei, crescerea cuviintioasa.

Pentru cuventulu acesta se póte cu totu dreptulu dice luptatoriloru pentru esistintia unui poporu. In politic'a ce faceti pentru poporulu vostru, nu uitati de cultivarea lui, asigurati-i progresulu in cultura, si i-ati asigurat drepturile si libertatile lui, i-ati asigurat viitoriulu lui!

Pentru a vedea in lumina póte si mai mare importantia si necesitatea chiaru a culturai poporului,

se trecemu pentru câteva momente pe terenulu economicu.

Dupa-ce in tempulu mai nou prin progresulu straordinariu alu sciintieloru naturale s'au operatu si se operéza in continuu atâtea schimbari in viétia ómeniloru, potemu dice cà si ómenii cei mai simpli d'in poporu au inceputu se cunósca, ca abia voru mai potea traí de ací inainte cu cunoscintiele si cu uneltele cu cari au traitu mosii si parintii loru si cu cari au biétu traitu chiaru si ei pàna acumu. Odata recunoscutu acestu adeveru, d'in elu póte ori cine se traga conclusiunea, ca unu poporu cá si unu individ se va potea tiené de aci inainte cu demnitate in viétia, numai déca va tiené contu de rezultatele sciintieloru, cu alte cuvente, déca se va luminá prin sciintie, déca se va cultivá. Astadi se póte dice ca chiaru si puterile naturei sunt conjurate asupra neculturei. Cine s'ar indoi de acésta, se cugete càtu de puçinu numai la telegrafe si la drumurile de feru, si se va convinge, ca pe càtu aceste inventiuni mari ale tempului nostru facu mai mari servitie ómeniloru cultivati, pe atátu ele celoru necultivati aducu desastre mai mari, aducu ruina si perire sigura.

Si cumu se intempla cà priu cultura unu poporu cá si unu individ isi amelioréza starea materiala, starea economica?

E sciutu d'in esperiintia de tóte dílele, cà la ori-ce lucru, la ori-ce intreprindere se ceru óre-cari cunoscintie, se cere óre-care inteligintia, se cere unu gradu óre-care de cultura; cultur'a prin urmare se póte privi cá unu factoriu alu productiunei, cá unu capitalu, carele cu càtu se aplica in mesura mai mare la ori-ce lucru, cu atátu lucrulu acela sporesce mai bine si produce mai multu castigu. De ací provine cà unu poporu cá si unu individ, avendu cultura, devine la avere si la o viétia mai confortabila chiaru si in impregiurari externe nefavorabile, pe candu unu individ séu unu poporu fàra cultura cade in miseria, ori si càtu ar fi altu-mentrea de favorabila natur'a locului unde se afla. Si este acésta óre unu ce nenaturalu? Nu. Omulu prin cultura numai isi castiga insusirile necesarie pentru adunarea si conservarea averei; prin cultura devine a cunósce dupa cumu se cuvine productele si puterile naturei, pentru a le potea exploatá in folosulu seu; prin cultura se pune in stare si de a aplicá midiulócele si metódele ce s'au inventatu pentru exploatarea naturei; in fine, prin cultura se indrépta de a participá si la avantajele ce reuniunile si insocirile oferu ómeniloru pe terenulu economicu.

Dar insemnatatea si necesitatea culturai pentru cestiunea economica a unui poporu se face si mai invederata, déca vomu considerá efectele concurentiei de astadi pe terenulu economicu. Concurintia acésta este, precumu se scie, o intrecere, o lupta in puterea productiva a unui individ fatia de altu individ si a unui poporu fatia de altu poporu. In viétia popóraloru lupt'a acésta cu instrumentele de lucru, cu

armele pacii, este mai decidetóre decât chiaru pusele cu acu. Acésta lupta se pórtá în continuu, după ea nu urmăzeá armistițiuni și după ea nu se face pace, că după luptele purtate cu arme de focu. Concurinți'a e o adevărată lupta pe mórte seu viétiá. În lupt'a acésta morala se arată valórea natiunilor; în ea se arată, care natiune ce putere de viétiá are în sine.

Concurinți'a a existat și mai înainte; înse ce schimbare mare s'a făcut în privinți'a asta prin puterea vaporului și a electricității! Mădulele de comunicățiune purtate de aceste puteri ale naturii au făcut se dispară spațiulu și au adus și aduc neîntrerupt în atingere unele cu altele chiaru și prepopórale cele mai îndepărtate, astfel că astăzi nici un popor cuprins în răsăritul drumurilor de fier și alu telegrafelor, nu mai póte rămâne izolat, nu mai póte vieții de sine și pentru sine singuru, ci e silitu se între în concurinți'a cu alte popórá. Și ce va póte face, ce va póte ajutá pe un popor întratu în acésta lupta că se o susține cu demnitate și cu folos pentru sine? Cultur'a și numai cultur'a. Vai de aceia, cari în lupt'a acésta morala se voru rădăma numai pre puterea fizică! Unii că aceia, în locu de a exploatá ei natur'a, voru fi singuri exploatati de alții, și în concurinți'a cu alți ómeni cultivati ei voru pierde d'în dî în dî mai multu, până ce în urma de o parte saracii și de alt'a îmbuldiți de necesitățile vieții, voru fi siliti a-și vinde și drepturi și libertate, voru deveni proletari și servitori celor ce au înaintat cu timpul. O astfel de viétiá înse nu mai merita a se numi viétiá. Decât o asemenea viétiá mai bine mórte!

De aci se póte înțelege, pentru ce cestiunea culturii a devenit a fi astăzi o cestiune de viétiá, precum pentru indivizii singurateci, așa și pentru popórá întregi.

Importanți'a și necesitatea culturii poporului se póte demonstrá și prin alte argumente. Cu voi'a dv. înse voiu trece peste tóte argumentele, ce s'ar mai póte aduce în privinți'a asta, și voiu indicá prin câteva cuvinte înca dificultățile cu cari e împreunată răspândirea culturii în popor.

E știut, că organizarea unei educațiuni și instructiuni regulate pentru popor, prin cari singure se póte răspândi cultur'a în elu, e împreunată cu sacrificiile cele mai imense. Și cine nu știe, cătu de multu e împedecatu poporul prin saraci'a sa de a aduce acele sacrificii! Saraci'a în unele timpuri și în unele locuri îngreunéze claselor de diosu sociali chiaru și susținerea vieții și condamnă pe multe, fórte multe familii la o viétiá, carea nu consta decât d'în griji și d'în munca pentru cele mai de diosu trebuințe ale existenței. În astfel de împrejurări e învederat, că precum tóte interesele mai înalte ale vieții, așa și interesele culturii trebuie se patiméscă, — și decă caus'a culturii ómenilor de asemenea sórte e lasată numai în grija lor, aceea trebuie se remana

neconsiderată și nesatisfăcută. Aci dăru se deschide celu mai frumosu terenu pentru tóți ómenii de ánima, pentru tóți ómenii cu simțu de umanitate, pentru tóți ómenii patrioți, de a-și castigá cele mai adevărate, cele mai reale merite, ajutându cu mădulele lor înaintarea culturii și prin urmăre îmbunătățirea sortii ómenilor împilați de saraciá.

Că pedecă pentru înaintarea culturii claselor de diosu ale societății, se póte privi și însăși lips'a de cultură a celorlalt. Éta pentru ce. Cei lipsiti de cultură sunt lipsiti în același timp și de facultatea de a póte apărea binefacerile culturii, ba unii potu se fia dominați chiaru de prejudeție în contra culturii. Nu póte fi deci nici o mirare, decă atari ómeni continua a trăi în necultură și în miserie, și nici pe departe nu se arată dispuși a se cultivá. Datorinți'a celorlalt inteligenti înse este a luminá pre asemenea ómeni, arătându-le avantajele ce cultur'a ofere vieții ómenesci; asemenea ómeni la casu de neînțelegere se potu și necesită că se lase pe copii a profitá de educațiunea și instructiunea publică.

D'în cele ce precédu se póte ușor înțelege, pentru ce în unele staturi s'a făcut, că educațiunea și instructiunea publică se fia până la un anumit grad gratuită și obligată pentru tóți cetățenii fără deosebire.

Aceste două principii, fiindu cu sinceritate aplicate, sunt de natură de a dá poporului un impuls puternicu spre cultură, spre progresu.

Dar d'în nefericire, în multe țări și pentru multe popórá nici nu se știe înca ce va se dica „educațiune și instructiune gratuită și obligată.“ Și, ce e și mai tristu, sunt țări în cari nu numai nu se lucră pe bas'a acestor principii la promovarea culturii unor popórá, ci pe fatia seu pe ascunsu, se operéze chiaru în contra aceleia, ori apoi se imbiie cutărui popor o cultură, carea, în locu se-i serve spre întărire, e menită a-i șterge și numele d'în cartea celorlalt.

Considerându aceste și alte multe împrejurări nefavorabile pentru cultur'a poporului chiaru și în unele d'în țările așa numite civilizate, trebuie se recunoscem că cestiunea culturii poporului, că și alte multe aspirațiuni nobile, își astéptă înca soluțiunea sa cuviințioasă în multe locuri dela un viitoru mai luminat și mai dreptu că cumu e prezentulu. —

Mai înainte de a terminá, se'mi fia permis a face înca o mică reflecțiune la poporul nostru.

Decă vreunulu d'în popórale vii de astăzi a avut vicisitudini, decă a avut vreunulu a suferi, poporul romanu în privinți'a acésta se póte pune în paralelă cu ori-care altu popor. Suferințele lui de totu felulu în decursu de mai multe sute de ani, se póte dice că sunt unul d'în cele mai cumplite martirii, de cari póte nará istoria popóralor.

Dar pe cătu de grea a fostu sórtea poporului

romanu, pe atatu de mare a fostu si tari'a lui de sufletu, cu carea a suportat'o. Gratia tariei caracterului lui, gratia puterii lui de vietia, poporul romanu n'a peritu si ne place a crede ca neci nu va perfi!

Poporul romanu scapatu ca prin minune d'in vicisitudinile timpurilor trecute, se arata capabilu de tote aspiratiunile nobili, cu cari se pote lauda unu poporu. In totu ce privesce interesele mai inalte ale omenimei, elu isi impune sacrificie, cari se potu numi mari pentru impregiurarile lui. Eta pentru ce credemu ca poporul nostru va trai! Unu poporu carele e capabilu de sacrificie pentru interesele mai inalte ale vietiei, si merita se traiasca.

In resortulu culturai scientifice e adeveratu, ca poporul romanu e remasu inderetulu poporaloru cari au fostu favorite de sorte. Totu asia de adeveratu este inse si aceea, ca acestu poporu in privinti'a capacitatiei sale de cultura nu sta inderetulu altoru popora si ca a facutu si face totu cei sta in potintia pentru promovarea culturai sale.

Deca inaintarea lui in cultura nu este asia rapede precumu amu dori, acesta provine d'in consecintiele vicisitudiniloru lui d'in trecut si parte mare a celoru d'in prezentu. Impregiurarea inse, ca poporul nostru a inaintatu si inainteza pe fiacare di totu mai multu in cultura, acesta impregiurare consolatoare pote si trebue se ne imbarbateze a lucra cu deplina sperantia la maratia opera a culturai lui. Terenulu e fertile si fructele ce le va aduce acestu terenu, voru resplati de siguru cu abundantia ostenelele si sacrificiele ce se voru pune pe elu.

Fia ca si intrunirea nostra acesta, carea s'a facutu in numele si in interesulu literaturai romane si alu culturai poporului romanu, fia dicu, ca si acesta intrunire solena acumu si totu-deauna se ne inspire, se ne intarasca, se ne dea la toti noue poteri de a lucra d'in ce in ce cu mai multu sporu la inaintarea literaturai romane si a culturai poporului romanu, cari stau in strinsa legatura un'a cu alt'a si cari sunt bas'a culturai nostre nationali si prin urmare garanti'a cea mai sigura a viitoriului nostru!!

Padurile si insemnatatea lor.

(Fine.)

Totu pe acea latitudine geografica cu Ceylon, inse prin desertale Africei, padurile suntu forte misere; codri inalti si nestrabatuti se gasescu numai in tienuturile si pe marginile riurilor, lacurilor si mariloru, si acesta d'in cauza, ca lipsindu ploia si recorea, vegetatiunea pe acolo nu are modu de a prospera. Ce-i folosesc Madridulu si tienuturiloru d'impregiuru cultura cea mare, care pe tempulu verei emuledia cu cea tropica? Lips'a paduriloru se simte aci, precumu si in intraga Spania cu adenca durere. Cantitatea ploiei face numai vreo 10" pe anu. Se

vorbesc inse totusi de padurile ce esistara odata, condammanduse usiorimea de mente si reintia omenesca, prin cari se devastara mai de plinu. Pe pusele tierai unguresci cultivarea paduriloru noue este o opera forte anevoioasa, ca se nu dicu chiaru imposibile, pre candu de alungulu apelor, ele cresc de sine. Apoi pe la noi romanulu neci nu-si prea iea osteneda a cultiva padurile, ba d'in catu pote, se silesce a le sterpi, mai alesu cei d'in Romania cu facerea de potasiu.

Caldura mare cere si umediala multa, care inse in locurile lipsite de paduri, pe puse si siesuri, nu prea este de gasitu, pre candu prin munti, paduri, pre langa ape, mari etc. lucrulu sta chiaru d'in contra. Aci se afla patri'a isvozeloru si a piraielor.

Mai au padurile si acea insusire benefactore, ca oprescu venturile si tempestatile furiose, seu celu pucinu slabescu si tempescu agerimea lor, midulocindu astufeliu unu corrinte de aeru continuu benefactoriu, spre egalizarea temperaturai. Benefacerea ce ni-o oferu padurile frangundu puterea venturilor, se pote observa si pretiu dupa meritu cu deosebire pe siesuri si campii intense. Pre candu adeca in locurile lipsite de paduri holdele cadu in urm'a turbatoru venturi si viscole, papusoiulu (cucurudiulu) resturnatu si pomii scuturati inea mai inainte de tempu de fruptele lor, pe atunci la scutulu chiaru si numai alu unui aleiu de arbori, totulu remane in stare normala si nestricatu. Pusta d'in Kecskemét prin furtune furiose devine invelita de nuori intunecosi, formati d'in pulberea fina (de nisipu); dile intregi pote retaci pe acolo strainulu caletoriu, ca-ci neci chiaru sorele nu-i servesce spre orientare. De pe miluri intregi se flustura nisipulu prin locurile vecine, ne aflandu inse neci aci repausu. O noua furtuna 'lu ridica erasi cu vehementia ducendu'lu mai departe, inecandu semenaturile si ingropandu pamentulu de cultura sub velulu sterile alu nisipului. Aici padurile aru potea forma cele mai benefactore stavile.

Pe langa aceste padurile prin massele lor de frundie imbunatatescu si aerulu, absorbindu d'in elu acela carbonica si alte gazuri periculoase sanatatei omeniloru si animaleloru, dar priintiose vegetatiunei. Pentru aceste in schimbu dau ele ocsigenulu, materialulu celu mai de lipsa pentru resuflarea omeniloru si animaleloru, care d'in acesta cauza au si primitu numirea de „aeru de vietia.“ Fara padure neci ca se pote cugeta o regiune frumoasa si romantica, ci totulu appare monotonu. Omulu d'in localitatile padurene differe multu, atatu in respectulu cugetarei, catu si alu actiunei, dorintieloru si aspiratiuniloru sale. Varietatea este vietia sufletului, atitietorea spiritului si a mintei. La tote ce a produsu si produce natura grandiosu si frumosu, periculosu si folositoriu, potente si asediata, omulu d'in regiunile padurose pote servi de modellu, in respectulu creatiuniloru, invetiaturiloru si actiuniloru sale.

Omulu profita dar forte multu dela paduri si

totusi, durere, totu elu este acela, d'in partea caruia au ele de a suferi mai multa. Elu prin usiorimea de mente, prin egoismulu si reinti'a sa este celu mai neimpacatu inemicu alu loru. Padurile, cari au scapatu de tóte periclele, cari stau in flórea poterei loru servindu spre folosu vecinatatei, si cari ar poté face fericierea urmasiloru, aceste paduri d'icu, adese devinu prefacute asemenea pamentului, séu se estermine pentru totudeauna. Vai de aceia, cari se facu complici la acésta devastare, cà-ci astufeliu nu numai dau vegetatiunei paduriloru lovitur'a de mórte, dar neci érba séu alte vegetali folositórie nu voru mai potea cresce pe asemenea locuri. Mai alesu pe munti, pamentulu fàra de aceeaa fórte suptire, devenindu si lipsitu de scutulu arboriloru si radaciniloru loru, se spala si ventura de ploia si venturi cu totulu, remanendu numai stancele si bolovanii golani si rangiti. Éca ce ne mai impartasiesce dupa foia septemnarua a lui Pester Lyoid, unu agricultoriu renumitu, reintorsu d'in caletori'a sa, facuta prin Greci'a, Itali'a, Spani'a, Franci'a, Elveti'a si Tirolu: „Asi dorí, dice elu, cá se poteti vedé insi-ve acele tieri, unde padurile s'au estermínatu dejá de 1000 de ani, cumu le-amu vediutu eu! Coline si déluri suntu acoperite numai de tufisiu spinosu si plesiuvu, cu frundie vèrtóse cá pielea, nutretiu pentru capre; alte animale herbivóre nu se potu tiené ací. Paserile cantatórie fugu de neumbrósele tufisiuri, cari altmíntrelea avura pamentu bunu, dar ploi'a spalandu'lu mereu, stancele 'si scotu totu mai góle si mai rânjite capulu d'in acele tufisiuri. Pretutindene albii de rîuri, de píraie, numai càtu ap'a lipsesce cu totulu, isvórele disparura. Puntii si poduri se afla si acuma peste ele d'in tempurile vechi, spre semnu, cà fusera odata de lipsa, acumu inse apparentu cá nisce capricióse produse ale artei, fàra scopu si fàra chiamare. Gramedi colosali de cenusia íe facu se ne aducemu amente de tesaurii forestieri, ce esistara odata, care inse acumu au disparutu. Prin acésta voi ve privati nu numai de o comóra ce nu se póte inlocuí si supliní, ci si de ornamentulu celu mai frumosu alu tieriei. Nu se potu supplini, cà-ci costá multu, fórte multu a restituí padurea odata devastata pe cóstele muntiloru, abstragundu dela aceea, cà se cere si tempu pré indelungatu. Griji si pe-strati dreptu-aceea, unu daru asia frumosu alu naturi, a carui devastare o semtu si deplangu multe natiuni cu sfasiere de ànima.“

Déca padurile au dar o influintia si inriurintia atátu de benefacatóre si folositóre asupra relatiuniloru climatiche si midiolocitu asupra prosperitatéi ómeniloru si animaleloru, déca d'in tóte aceste resulta, cà ele ne sunt unu amicu neestimabile pentru noi, cà de ele este conditionata fertilitatea pamentului si locuirea ómeniloru pe elu, apoi credu, cà de ací urmédia pàna la evidentia, cà neci unu sacrificiu nu ar fi pré mare, spre a crutiá si grijí acestu scumpu tesauru, in locu de a'lu devasta si ruiná, fàra de cea mai mica conscientia, cumu s'a intemplat si se intempla chiaru

si in tempulu de fatia. Óre dupa tóte aceste se mai fia de lipsa a mai aduce inainte si alte probe despre colosal'a nepricepere a acelora, cari mai continua si astadi de a sterpi si devasta padurile, taíndu'si astufeliu principalulu midiilocu de subsistentia, contribuindu la ruinarea economiei propriie, precumu si la a celei nationale?

Nu este buna acésta cale, ea este gresita, ea duce la sapa de lemn. Acésta se ni-o insemnamu bene. Ea amerintia cu ruina mai cu osebire pe clas'a economiloru de campu. Si apoi esperinti'a chiaru ni arata, cà pe unde se esplotédia padurile mai cu púçina conscientia, acolo si agricultur'a se afla inca intr'o stare càtu de ticalósa. Nu i-a fostu ei inca cu putintia a reusí cá se-si deschide ochii, cá se védia, cumu mai lucra si altii, de prin pregiuru, cari se pricepu mai bene, séu apoi póte inca n'a avutu oca-siune a vedé imbunatatiri in respectulu acesta.

Agricultur'a dar este aceea, care are a se interesá in prim'a linia, de cestiunea pestrarei paduriloru. Ea are se staruiesca, cá nicairea se nu lipsésca cantitatea trebuintiósa a paduriloru inchieiate. Pàna acumu ne-amu multiamitu cu convingerea, cà la noi in partile locuite de romani, se afla in genere inca destule paduri, cà proportiunea intinderei loru, preste totu, se póte numí numai favoratória faciá de cea a campului liberu. Nu voiu se disputu adeverulu acesta, ci me provocu numai la impregiurarea, cà óre aceste paduri aflase ele pretutindine intr'o proportiune favoratóre, aflase ele óre impartite peste totu terenulu locuitu de romani. Astufeliu, cumu o pretende acésta interesulu productiunei pamentului si trebuintia de lemne; o intrebare acésta, a carei respunsu nu póte se sune altmíntrelea, decâtu numai negativu. Se nu perdemu d'in vedere, cà conservarea paduriloru consiste nu numai intru a pastrá padurile dejá existente, ci si intru a cresce altele, pe unde lipsescu si unde cere trebuintia, séu unde nu esistu de ajunsu. Astufeliu se voru crea si aici tóte acele conditiuni, cari se receru pentru o desvoltare imbelsingata si multiamilóre a vegetatiunei. Instructiva si de mare ponderositate este impartasirea, ce ni-o face dr. Birnbaum despre schimbarile produse prin cultur'a progresiva a plantelor in desertulu celu mare, in siesulu fàra de apa si fàra de arbori, ce se afla situatu intre Missouri si partile ostice ale muntiloru rîposi (Felsgebirge): „Albii sventate ale rîurilor, dice elu, se implea pàna mai deunadi numai candu si candu, in decursulu anului, cu apa, nutrindu la marginile loru numai tufe schilave si vestedite. Caletori'a prin acestu desertu plina de gróza si ticalosiia. Óse inalbite de ómeni si animale, ce serviau caravelorur urmátóre spre orientare in calea loru, nî anuntiau seriosu periclele acelei caleatorii. Cá prin minune inse se pare acumu deodata, cá candu caracterulu acelu desertu s'ar fi schimbatu cu totulu. Albiile secate ale rîurilor incepu a se implé cu apa, si acésta nu numai dupace se topesce neu'a in munti, séu dupa

o ploia, ci peste totu anulu. Vegetatiunea devine mai rîdietóre si mai puçinu singulara, éra in basinulu celu mare (laculu celu mai adencu, laculu de sare, care ajunse faimosu prin Mormoni) ap'a, neavendu cursu vediutu, se inaltia d'in anu in anu. Din cõce precumu si dincolo de muntii rîposi umediel'a pamentului se multiesce vediendu cu ochii, éra prin ea si a atmosferei, altmîntrelea atátu de secetósá. Se presupune, si credu cà nu fàra cuventu, cumu-cà caus'a acestei benefacátóre schimbári, respandirea umiditatii in pamentu si in atmosfera, este de a se cauta numai si numai in cultur'a progressiva, a pamentului, ce se intende totu mereu, de càtra Missouri, in praturile vaste spre apusu, precumu si in semenatulu de ierburi, plantare de tufe si arbori. Scrutatorii atenti ni comunica, cumu cà rîuri, cari inainte cu vreo 20 de ani avéu numai puçina apa, acumu suntu mai pline, si cà altele, altmîntrele diumetate anulu seci, aru fi acuma mereu provediute si adapate cu apa. (Se dice cà laculu de sare s'ar fi inaltiatu cu vreo 7 urme).

Resultate frumóse si imbucurátóre suntu aceste si demne, cá se le imitam cu tóta diligentia si bagarea de séma; inse noi, seracii de noi, lucramu chiaru d'in contra, de-si cu gróza trebue se vedemu, cà schimbarea cea atátu de necessaria intre dile ploiose si frumóse devine d'in ce in ce mai rara. Séu cà suntemu consumati de caldur'a nadusítóre, séu apoi avendu parapleulu mereu de indemana. Anii d'in urma suntu comentariulu celu mai vorbitoriu in respectulu acesta. Care póte se fia caus'a? Negresitu cà sterpirea paduriloru. Ea si nu altu ceva trebue recunoscuta de momentulu essentialu in acésta calamitate. In sudulu Europei mai totulu e estermínatu; in Itali'a si Greci'a nu mai gasesci neci unu locu, care ar meritá se póte numele de padure, in Spani'a se predédia si acumu ce a mai fostu remasu pe unele locuri. Pe unde padurea respandea mai de multu umbra si recóre, intempini acumu numai stanci inferbentate. „Sudulu Europei, díce o foia germana, acusi se póte asemená cu tierile d'in resaritu, devenite deserte si fàra consolare. Aceste, cari avéu odata paduri atátu de frumóse si campii benecuventate, acumu suntu prefacute de Mongoli, Judei si Semiti in desertu totale. In Algeri'a, unde predarea au ajunsu mai la culme, o caldura de vreo 30° este aprópe sugrumatória, cá si alta de 35°, inse in regiuni, unde aerulu se improspetédia mereu prin paduri, impedecanduse si pamentulu de a se uscá peste mesura, unde noptile suntu recoróse, si unde norii si venturile se afla in necurmata miscare. Sterpirea paduriloru nasce tempuri secetóse indelungate, carora le urmédia apoi rumpere de nuori si grandina. In scurtu sterpirea paduriloru au adusu cu sine conturbarea bilantiului meteoricu. Vijeliile fioróse si tempestatile, ce se descarca acumu in munti, spala si restulu de pamentu bunu, rîurile esu cu repediune d'in albiile lor, devastandu totu ce intempina si nu

li póte resiste. D'in sudulu Europei se respandescu aceste calamitati totu mereu si in susu spre nordu. Despre tóte acestea n'avemu atáta cauza de a ne mirá, pe càtu trebue se ne infioramu, cà-ci ómenii potu fi inca asia de usiurei la mente, éra regimurile inca atátu de órbe si lenesie, de-si scienti'a in acestu respectu a stabilitu adeverulu pe de plinu si si-au ridicatu dejá vocea seriósá la mai multe ocaziuni. Si óre ce feliu de paduri se devasta mai amaru? Nesmentitu cà cele comunali. Ací fiacare se silesce a taiá pe'ntrecute arbori si copaci d'intre cei mai plini de viétia si de pe unde e mai aprópe. Cei mai be-trani séu cadiuti, ori departi remanu acolo, de se putrediescu, servindu de cuibu insectelor si vermiloru vetamatori. Tóte relele aceste provinu d'in miserabil'a inspectiune a antistiei comunali, care nu'si cunósce chiamarea, si apoi, vedi dómne, mai are si ea afara de acésta si câte o ruda, prietinu etc. Cumu se te faci dar de vorba cu acestia, séu cu satulu, déca vrei se nu cadi la alegerea urmatóre. In asemenea impregiurari se destepta numai, intr'o buna demanétia, cà de padure suntu scapati. Se caiescu, dar camu tardíu. Videant consules.

Vintila.

Colectiune de diplome

d'in diplomatiariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe románi (valachi).

(Continuare.)

1362. 2. Juny. App. D. Tr. T. III.

Diploma de donatiune, d'in care aflamu, cà romanului (Olahus) Ladislau (Vladu) filiu alu lui Musiatu, d'in comun'a Almasiu in districtulu fortaretiei Deva, dupa rangulu seu comite (Comes, Graf), recomandatu regelui de Dionisiu vaivodu alu Transilvaniei, pentru númerocele lui merite patriotice si pentru fidelitatea sa, i se dà (donatur) cu dreptu de hereditate si pentru celi patru filii ai lui anume Petru, Ioanu, Lascu si Musiatu, comun'a fiscale anume Zlasdu (astadi Zlasti) d'in territoriulu Deve, cu tóte appertinentiele ei. Acésta donatiune suna pe vecia. Totu acésta diploma mai coprinde conditiunea de cea mai mare importantia care tiene, cà d'in acea di comun'a Zlasdu se fia libera, adeca scutita, immunitata de tóte darile si platile fiacali, pe care le inplinea satele romanesci d'in aceea tienuturi.

Nos Ludovicus Dei gratia Rex Hungariae e. c. t. memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis. Quod fidelem nostrum dilectum Olachum, comitem Ladislaum*) filium Musad de Almas, in Districtu Castri Deva residentem, nobis per magnificum virum Dyonisium fidelem nostrum Vajvodam Transilvanum de servitiis, et multimodis fidelitatum industriosis meritis, quibus adhuc antecessores sui, et consequenter ipse nobis, et sacrae coronae Regiae cum omni fidelitatis studio com-

*) Videtur is fuisse antenatus familiae Zalasdi.
Ex Mstis Cornidesianis T. II. p. 165.
Editio Fejér. C. D. T. IX. vol. III. p. 502.

placere studuerint, laudabiliter commendatum, propter hujusmodi servitiorum, et fidelitatum merita, regio favorabili donativo prosequi cupientes, sibi, item Petro, Joanni, Laczko, et Musacs filiis suis quandam villam nostram Zlasd vocatam, ad praedictam Deva spectantem, cum omnibus suis utilitatibus, et utilitatum quarumlibet integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis, specialiter cum ejusdem Sylva Thytós vocata, sub veris antiquis, et justis suis metis novae donationis nostrae titulo dedimus, donavimus, et contulimus, imo omni eo jure, quo eadem per nos hactenus possessa fuit, et nunc possidetur, damus, donamus, et conferimus in filios filiorum eorundem, haeredumque per haeredes, salvis tamen juribus alienis. Volumus in praesenti nostro Regio edicto, in aevum duraturo, commitendo, ut praedicta villa Zlasd vocata praefatis Comiti Ladislao Olacho et filiis suis modo praemisso per nos donata, cum suis pertinentiis populisque eandem inhabitantibus a modo et in antea, ab omnibus datiis, et solutionibus Collectarum quarumlibet et daciary omnium nobis, et Regio nostro culmini ad instar villarum Olachalium partium illarum faciendis libera sit de gratia regia speciali prorsus et exemta, ita tamen, ut praefati Comes Ladislaus, et filii sui, eorumque haeredes servitia Regiae Majestati, et regio culmini debita, prout caeteri regnicolae nostri fideles facere, exercere, et impendere debeant et teneantur, cum diligentia et studio fidelitatis absque recusationis labe aliquali. Praesentes etiam dum nobis reportatae fuerint, sub nostro sigillo majori faciemus privilegialiter emanari. Datum in Kemnek in Octavis festi Ascensionis Domini anno ejusdem Millesimo trecentesimo sexagesimo secundo.

1363. circa 5. Marty. App. D. Tr. T. III.

Petru vicevaivodulu Transilvaniei demanda, că se ésa comissiune la faci'a locului si se introducea pe comitele Ladislau filiu alu lui Musiatu in dominiulu Zalasdu (Zlasdu) d'in comitatu Hunedarei, de si cnezii Stroya si Zeicu au contradisu acestei introductioni. Commissari regesci introductorii séu installatori sunt Paulu dela Borcia si Ioanu numitu dela Barania. *)

1363. Datum in villa Haczok feria 6. p. a. Dominicam Oculi. Petri vicevajvodae Transilvani mandatum ad capitulum ecclesiae Transilvaniae ut Ladislaus filius Musath ejusque filii statuatur titulo novae donationis regiae in dominium possessionis Zalasd in Comitatu Hunyad existentis, non obstante contradictione Stroya et Zeyk Keneziorum, qui in jure advocati nullam rationem efficacem praetendere valuerunt; homines regii ad hanc statutionem desi-

*) D'in acestea doue documente care urmara aci unulu dupa altulu, se vede, că familiile astadi cu totulu magiarisate, adeca Zalasdi, Zeyk, Barsai, au fostu curatu romanesci. De altumentrea éca mai urméza si alte documente de coprinsulu acestora, pline de invetiatura pentru celi ce au ochi de vediatu, urechi de audiatu, nimicu folositorie pentru celi domniti de chimera cosmopolitismului, séu póte si orbiti de patim'a vanitateri ori a egoismului, care este insusirea toturoru renegatiloru.

Red.

gnantur Simon filius Pauli de Barcha, et Joannes dictus de Baranya.

Ex Ms. Cornides. T. II. p. 166.

Edidit: Fejér C. D. T. IX. vol. p. 380.

1363. circa 5. Marty. App. D. Tr. T. III.

Actu judecatorescu esitu dela Petru vicevaivodu alu Transilvaniei, d'in care se vede, că dupace cnezii Stroya si Zeicu séu Zaicu, au reclamatu in contra donatiunei facute de regele Ludovicu, comitelui romanescu Ladislau si filiiloru sei, in presentia si prin conlucrarea aceluiași vicevaivodu s'a tienutu adunare numerosa, compusa d'in nobilii locutori in comitatu Hunedorei, d'in toti Cnezii si d'in Betranii romaniloru (Senioribus Olachalibus) ai districtului Hatiegu si d'in alti provinciali, éra apoi acea adunare s'a prefacutu in tribunalu, si dupa ascultarea partiloru a judecatu asia, că Stroya si Zaicu nu avusera neci unu dreptu de a se oppune donatiunei celei facute de rege lui Ladislau Olachulu si filiiloru lui.

Nos Petrus Vicevajvoda Transilvanus memoriae commendanus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum Ladislaus filius Musath praesentatis literis magnifici viri Domini Dionysii Vayvodae Transilvani, et Comitis de Zonok Domini nostri praeceptorii, quandam possessionem Zalasd vocatam in Districtu Castri Dewa existentem, quam per collationem Regiae Majestatis suam, Petri, Joannis, Laczko et Musath filiorum suorum esse haereditariam asserebat, sibi, et filiis suis praenotatis mediante homine nostro, et testimonio capituli statui facere postulassent. Tandem, quia in tenoribus memoratarum literarum Domini nostri Vajvode praeceptoriarum reperiabatur, ut in facto ipsius possessionis Zalasd inter ipsum filium Musath, ac Sztroja, et Zeyk Kenezios, visis ambarum partium instrumentis coram nobis exhibendis, judicium, et justitiam facere deberemus, cumque nos receptis hujusmodi literis ejusdem Domini nostri Vayvodae praeceptorii, sextam feriam jejunio ineunte primam proxime praeteritam ambabus partibus, cum eorum instrumentis universis in facto ipsius possessionis Zalasd coram nobis, et Regni nobilibus de Comitatu Hunyad, *) ac Universis Keneziiis, et Senioribus Olachalibus Districtus Hatzak comparendi assignassemus. Denique ipso termino adveniente, nobisque una cum eisdem nobilibus, et Judicibus nobilium praedicti Comitatus Hunyadiensis, Universisque Keneziiis, et Senioribus Olachalibus ipsius Districtus Hathzak, ac aliis provincialibus in facto praetactae possessionis pro tribunali sedentibus, ac praedicto Ladislao filio Musath literas Regiae Majestatis, in quibus comperiebatur, quod ipsa regia benignitas consideratis fidelitatibus, et servitiorum meritis ejusdem Ladislai filii Musath super quibus ipse Dominus Rex per laudabilem recommendationem praelibati Domini Dionysii Vayvodae Domini nostri certissime exstitisset

*) Videtur ex his Comitatum Hunyadiensem 1363 ex duobus Districtibus constitisse. ut pote ex Districtu Olachali Castri Dewa, et e Districtu Olachali Hatzeg.

Comitatus Hunyad an. 1807. sollicitante supremo Comite ejate C. Ladislao Bethlen, divisus fuerat in tres Circulos.

informatus, quam possessionem Zalasd cum omnibus suis utilitatibus, et utilitatum integritatibus quibuscumque novae donationis titulo eidem Ladislao, et filiis suis antedictis perpetuo contulisset, exhibente; praenotati Sztroja et Zayk Kenezii objecerunt in hunc modum: quod ipsa possessio Zalasd more aliorum Keneziorum, novae exstirpationis densitatis silvarum capite jure Keneziatu ipsis et fratribus ipsorum pertineret, et sic ipse Ladislaus a Regia Majestate ipsorum, jus Keneziale sibi et dictis filiis suis conferri postulasset. Nulla tamen efficacissima instrumenta ad nostram triariam requisitionem ipsis super hoc exhibere valentibus, nec in futurum se exhibere posse allegantibus, quas quidem objectiones praedictorum Sztroja, et Zayk Keneziorum cum nos cum dictis nobilibus, ut praemittitur, nobiscum pro tribunali considentibus, penitus irracionales, ac inanes juridice fore decrevissemus, honorabili Capitulo ecclesiae Transilvaniae amicis nostris literatorie scribissimus*), ut eorum mitterent hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Simon filius Pauli filii Barcha, vel Johannes dictus de Baranya, aut Jacobus filius Michaelis de Sancto Rege**), aliis absentibus homo noster accederet memoratam possessionem Zalasd vocatam, vicinis, et commetaneis ejusdem legitime convocatis, juxta continentiam praemissarum literarum Regalium, medianibus quibus Dominus Rex per laudabilem recommendationem Domini Dionisii Vayvodae Transilvani, et Comitis de Zonuk Domini nostri pro fidelibus serviitiis suis novae donationis titulo contulit, cum omnibus suis utilitatibus, ac quarumlibet utilitatum integritatibus, ac ad eadem pertinentibus statuatur perpetuo possidendam, contradictione Stroja et Zayk Keneziorum non obstante, qui coram nobis in jure advocati nullam rationem efficacem praetendere valuerunt; si qui vero alii contradictionis velamine dictae stationi obviarent, in nostram citati praesentiam ad terminum competentem, rationem contradictionis ipsorum redderent. Et post haec seriem ipsius possessionariae stationis, et si citati fuerint, diem et locum ipsius citationis cum nominibus citatorum, et termino assignato, in ipsorum literis nobis amabiliter rescribant. Datum in Villa Hathzak, feria sexta proxima ante Dominicam Oculi. Anno Domini 1363.

(Va urma.)

Bibliografia.

D'in Bibliotec'a filosofiei contemporane a esitu de sub presa:

INFLUENTIA LUMINEI ASUPRA VIETIEI de Stef. C. Michailescu, profesore. Depositum unicu

*) Literas memoratas, seu mandatum statutorium hic loci memoratum edidit Fejér C. D. T. IX. vol. III. p. 380. Cfr. superius ad hunc an. et diem.

**) i. e. de Szent-Király. Ex Literalibus familiae Zalasdi.

la tipografia editoria Petrescu C. et Costescu, calea Mogosiiei Nr. 7, Bucuresci (langa librari'a Socecu).

Pentru provincii cererile se voru adresa francate la acesta tipografia, insocite de costulu a 4 lei n. ecsemplariulu. Trimitere fara intardiere. Pentru mai multe ecsemplarie rabatu de 20%. Onor. redactioni cari voru binevoi se ne prenumere mai multe cereri, voru avea acelasi rabatu.

D'in DICTIONARIULU si GLOSSARIULU societatei academice romane se potu trage essemplarie si prin redactionea acestei folie „Transilvani'a.“

Pana acumu au esitu trei fasciore, si tiparirea se continua mereu. Pretiulu intregu 40 lei noi seu 20 fr. v. a., d'in care 1/2 se numera inainte.

Totu la acesta red. se afla depuse si Annualile societatei academice tom. I. II. III. in pretiulu totale de 8 lei noi seu 4 fr. v. a.

D'in „Transilvani'a“ pe anii 1868, 1869, 1870 se vende fiacare tomu cate 3 fr. v. a.; se afla depuse si la acesta redactione.

COLONISTII GERMANI si ROMANIA, de D. P. Martianu. Aduo'a editiune, cu mai multe annesses si o introducere despre Economii'a nationala. Bucuresci, 1871. 8°. 67 pag. (Fara pretiu.)

Acesta carticica in anii d'in urma era forte cautata, de aceea unu gnerosu si ferbente romanu, dn. A. L—cu, facu a se retipari.

GEOGRAFIA FISICA SI POLITICA A ROMANIEI, de Dim. Frundiescu, referente statisticu in ministeriulu de interne. Edit. II. 107 pag. Pretiu 90 bani (45 cr.).

GRAMATECA TEORETICA SI PRACTICA MAGIARA-ROMANESCA, adeca dupa care se invetie magiarulu limb'a romanésca, de Andreiu Cosma d'in Zalau. Pretiu 1 fr. v. a.

Se afla de vendiare la tote librariile si la subsemnatulu:

MONUMENTULU dela CALUGARENI. Drama intr'unu actu de V. Maniu. Bucuresci 1871. 27 pag.

RONDUIAL'A CUNUNIEI, MUSIC'A. Prelucrata si arangiata pentru piano de Gavriilu Musicescu, prof. de musica vocale la seminariulu de Ismailu. Opulu IV. Tiparitu cu cheltuella prea-santitului episcopu alu Dunarei de diosu Melchisedec si a dn. Ioanu Weiss, tipografu. Pretiulu 5 lei nuoi. Doritorii ce voru lua mai multe, au unu rabatu.

MANA DE MORTU, urmare la Contele de Monte-Christo de A. Dumas. Cu diece ilustratiuni. Traductione de B. V. Vermont. Patru volume a 2 sfanti.

Tipografu si editoriu Ioanu Weiss, Bucuresci, Strad'a Clementiei Nr. 15.

C O N S P E C T U

despre starea cassei asoc. trans. rom. in 20. Iuliu 1871 spre compunerea preliminarului de bugetu pe anulu venitoriu 187¹/₂.*)

a n u m e		Capitalu		Usurele anuali ale capitaleloru		din acestu venitu face ⁴ / ₅ .	
		fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.
Dupa indreptariulu prescisu de adunarea generala din Clusiu an. 1867		fr.	cr.	cupr. ad p. 4			
Ad punctu 1	Dela membrii fundatori au intratu atatu la adunarea gen. a X. din Naseudu, catu si de atunci incoco in osebite obligatiuni de statu	7080	—				
Ad punctu 2	Tacse anuali dela membrii fundatori si ordinari au intratu la adunarea gen. a X. in bani gata	1085	—				
	si de atunci incoco pana astadi	1059	—	2144	—	1715	20
Ad punctu 3	Oferte, colecte, ajutoria si legate			556	90	445	52
Ad punctu 4	Venitulu curatu alu capitaleloru (obligatiuniloru) dupa detragerea osebitelor procente pentru statu:						
	a) obligatiuni urbariale transilvane			35385	—	1645	40
	b) „ „ banatiane			840	—	39	6
	c) „ „ bucovinene			1050	—	47	25
	d) „ convertate cu % in argintu, socotitu cu 18% agio			4200	—	208	15
	e) „ „ cu % in B. V.			500	—	21	—
	f) „ de loteria			300	—	12	—
	g) actii si prioritati de drumulu feratu trans. cu % in argintu si socotitu cu 18% agio			5400	—	318	60
	h) actii de ale banței gen. „Transilvania“			840	—	50	40
	i) suma elocata in cassa de pastrare in Sibiu			2738	—	136	90
Ad punctu 5	Pentru vinderea esemplarielor din fôia asociatiunei			6	—	—	—
	Pentru diplome au intratu			122	—	—	—
Afara de acêstea puncte							
	Prenumeratiune la fôia asociatiunei din 1. Ian 1871 pana astadi			503	25	—	—
Sum'a disponibila pro 187 ¹ / ₂		—	—	—	—	4774	98

Sibiu, 20. Iuliu 1871.

Constantinu Stezariu,
capitanu in pens. si cassariu alu asoc.

Vasile Ardeleanu,
controloriu alu asociatiunei.

*) Acestu conspectu dà basea pentru bugetulu anuale alu Asociatiunei; de aceea 'lu si recomandam attentiuinei membriloru, precumu recomandam totu ce se va mai publicâ in acêsta materia. Not'a Red. Tr.

CONSEMNAREA

membriloru ordinari si ajutatori ai asoc. trans., cari s'au subscrisu cu ocasiunea adunarei generale a XI. tienuta in Fagarasiu in 7 si 8. Aug. 1871 si au solvitu urmatôriele sume.

(Fine.)

DD) Dela comunele d'in tractulu Branului (Nr. 30) si dela alti privati tacse de m. ord. si ajutatori si anume: dela Nicolau Chiornitia in Zernesci pe 186⁹/₇₀, 187⁰/₁, 187¹/₂ 15 fr. Dela comunele Zernesci, Tohanulu nou, Tohanulu vechiu, Poian'a-Marului, Vladeni, Tientiaru si Branu, dela facare câte 5 fr. cu totul 35 fr. Domnii Georgiu Ghimbasiu, profes. in Barladu 5 fr. si 1 fr. pentru diploma. Georgiu Giuvelca, advocatu in Bucuresci 5 fr. si 1 fr. pentru dipl. Aldimiru Badiu, notariu in Zernesci 5 fr. Ioane Ratiu, pretore in Zernesci 5 fr. si 1 fr. pentru dipl. Ilariu Plotogea, notariu in Branu 5 fr. Ioane Gârbacea, primariu in Branu 5 fr. Georgiu Voinescu, v. notariu in Branu 5 fr. Moise Mosioiu, arendat. in Tohanulu nou 5 fr. si 1 fr. pentru dipl. Ioane Puscariu, notariu in Poian'a Marului

5 fr. Ioane Manecutia, jude in Poian'a Marului 5 fr. Ioane Popescu, parochu in Tientiaru pe 186⁵/₆ 5 fr. Iacobu Zorca, notariu in Vladeni 5 fr. Nicolau Grozea, propriet. in Tohanulu vechiu 5 fr. Nicolau Popu, cancelistu in Tohanulu vechiu 5 fr. Nicolau Cinte, medicu in Zernesci 5 fr. Că m. ajutat. Ioane Gogonea, vice-pretore in Zernesci 2 fr. Const. Tisca, parochu in Moeciulu sup. 2 fr. Moise Scorneic'a, Forstwart in Tientiaru 2 fr. Georgiu Dragosiu, parochu in Vladeni 2 fr. Iacobu Balcasu, parochu in Vladeni 2 fr. Ioanu Tajia, jude in Zernesci 1 fr. Amosu Monea, propriet. in Tohanulu vechiu 1 fr. Nic. Folea, docente in Tohanulu vechiu 1 fr. Ioanu Podariu, docente in Vladeni 1 fr. Iacobu Staniloie, docente in Vladeni 1 fr. Georgie Staniloie, juratu in Vladeni 1 fr. Tom'a Micu, juratu in Vladeni 1 fr. Zacheu Petricanu, juratu in Vladeni 1 fr. Ioane Campeanu, juratu in Vladeni 1 fr. Michaiu Steblea, juratu in Vladeni 1 fr. Contributiuni merunte adunate prin Iacobu Zorca, notariu in Vladeni cu totul 5 fr. Contributiuni merunte adun. prin pretoriulu Ioane Ratiu in Zernesci cu totul 11 fr. Nic. Guigianu, colectoru de dare in Zernesci 1 fr. Nicolau Penciu, asesoriu in Zernesci că m. ord. 5 fr. Sum'a 167 fr. si 4 fr. pentru diplome (171 fr.).

EE) Contribuiri dela comunele ambele Cartisióra si Porumbacu super. (Nr. 31) si anume:

a) Dela comun'a Oprea Cartisiór'a cá m. ord. 5 fr. Totu d'in comun'a aceea dela domnii m. ajutat. Nicolau Budacu, not. com. 1 fr. Comanu Budacu, economu 1 fr. Nic. Budacu, jude com. 1 fr. Ioanu Getia, economu 2 fr. Ioanu Budacu, economu 1 fr. Georgiu Budacu, economu 1 fr. Mateiu Grovu, docente 1 fr. Ioane Halmagy, economu 1 fr. Ioane Silea, economu 1 fr. Nica Canduletiu, economu 1 fr. Nica Voda, econ. 1 fr. Iuonu Grovu, econ. 1 fr. Iuonu Bucurenciu, econ. 1 fr. Nic. Bucurenciu, econ. 1 fr. Dum Olteanu, econ. 1 fr. Ioanu Voda, econ. 1 fr. Aronu Canduletiu 1 fr. Sum'a 23 fr.

b) Dela comun'a Streza-Cartisiór'a cá m. ord. 5 fr. Totu d'in comun'a aceea dela domnii m. ajutat. Georgiu Banciu, preotu 1 fr. Ioanu Stoica, docente 1 fr. Mateiu Stoica, jude com. 1 fr. Nic. Tarcia sen., econ. 1 fr. Nic. Tarcia jun., econ. 1 fr. Mat. Dragomiru, econ. 1 fr. Mat. Capatiena, econ. 1 fr. Mat. Siolomonu, econ. 1 fr. Georgie Bucurenciu, econ. 1 fr. Georgie Monea, econ. 1 fr. Nic. Banciu, econ. 1 fr. Nic. Capatiena, econ. 1 fr. Sum'a 17 fr.

c) Dela comun'a Arpasiulu super. cá m. ord. 5 fr. Totu d'in comuna aceea dela domnii m. ajutat. Ioane Pop'a, preotu 1 fr. Ioane Barbu, jude com. 1 fr. Axente Dates, economu 1 fr. Ioanu Nann, econ. 1 fr. Nic. Smidt, econ. 1 fr. Sum'a 10 fr.

FF) Dela comun'a Herseni (Nr. 32) cá m. ord. cu indatorirea de a platí pre fiacare anu 10 fr., cu totulu 100 fr. si 1 fr. pentru diploma.

GG) Dela Nic. Cipu sum'a obligat. de statu 100 fr.

HH) Dela Ioane Romanu. advocatu in Fagarasiu, cu o obligat. de statu 100 fr.

Prin urmare cu ocasiunea adunarei gen. tienuta la Fagarasiu in 7—8. Aug. a. c. s'au oferitu pre langa dechiaratiuni formali sum'a de 1820 fr.; s'au incassatu in bani gata cá tacse de m. fundatori, ord., ajut. si colecta in sum'a de 1251 fr. 10 cr. v. a. si 14 fr. pentru diplome.

Cu ocasinnea adun. gen. dela Fagarasiu au mai incursu de adreptulu la dn. cassariu alu asoc. si anume: a) dela dn. notariu in Saadu, Constant. Popoviciu tacs'a de m. ord. nou pre 187^{1/2}/₅ fr.; b) dn. adv. in Sibiiu, dr. Ioane Borcea pe 186^{8/9}/₅, 186^{9/70}/₅ si 187^{0/1}/₁₅ fr.; c) dn. prof. in Ploiesci, Nic. Crapellianu tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ fr.; d) dn. adv. in Ploiesci, Radu C. Paterlagianu tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ fr.; e) dn. prof. in Blasiu, Georgiu Bucsia tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ si diploma 6 fr.; f) dn. prof. in Blasiu, Nic. Popescu tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ si diploma 6 fr.; g) dn. parochu in Zernesci, Ioane Comsia tacs'a pe 186^{7/8}/₅ fr.; h) dn. proprietariu in Mediasiu, Teodoru Moldovanu Bucsia pe 187^{0/1}/₅ fr.; i) dn. profes. in Brasiovu, Ioane C. Tacitu tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ si diploma 6 fr.; k) dn. negociatoriu in Fagarasiu, Heinrich Schul cá m. ord. nou pe 187^{0/1}/₃₀ fr.; l) dn. pretoriu in Fagarasiu, Bucuru Negrilla tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ si diploma 6 fr.; m) dn. propriet. in Fagarasiu, Nic. Tom'a tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ si diploma 6 fr.; n) dn. cancelistu in D.-San-Martinu, Georgiu Macaveiu pentru diploma 1 fr.; o) dn. advocatu in Brasiovu, Nic. Stravoiu tacs'a de m. ord. pe 186^{9/70}/₅ si diploma 6 fr.; p) dn. advocatu in Sibiiu, Ioane Pred'a tacs'a de m. ord. nou pe 187^{0/1}/₅ fr.; q) dn. asessoriu la tabl'a regia in Muresiu-Osiorheiu, Petru Piposiu tacs'a pe 186^{9/70}/₅ si 187^{0/1}/₁₀ fr.; r) dn. asessoriu la tabl'a regia in Muresiu-Osiorheiu, Servianu Popoviciu tacs'a pe 186^{8/9}/₅ fr. Sum'a 127 fr.

Sibiiu 31. Augustu 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Prin dn. Vincentiu Mangr'a, teologu in Aradu, s'au trimesu cá colecta in favórea fondului de academia, dela alumnii seminariului aradanu, sum'a de

22 fr. 20 cr., si anume dela urmatorii zelosi teneri teologi d'in Aradu:

Georgiu Popoviciu 50 cr. Petru Grozda 30 cr. Augustinu Mihulinu 1 fr. Virgiliu Gruescu 30 cr. Ioanu Lucutia 1 fr. Teodoru Vaida 1 fr. Greg. M. Marienescu 1 fr. Ioanu Popoviciu 2 fr. Nic. Hardutiú 1 fr. Tom'a Dancea 30 cr. Corneliu Porumbu 1 fr. Georgiu Leucutia 2 fr. Alecs. Craciunescu 1 fr. Eremia Sirca 1 fr. Nic. Popescu 50 cr. Constantinu Aiudanu 1 fr. Teodoru Teaha 50 fr. Ioanu Farcasiu 1 fr. Michaiu Drimbe 50 cr. Georgiu Morariu 50 cr. Stefanu Martinoviciu 50 cr. Marcu Barbu 2 fr. Nic. Prodanu 30 cr. Ioanu Istinu 1 fr. Vincentiu Mangra 1 fr. Sum'a 22 fr. 20 cr.

Sibiiu 31. Augustu 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

CONSEMNARE

despre contribuirile, care au incursu la fondulu asoc. trans. dela mai multi locuitori d'in comun'a Scoreiu.

Stanu Pampu 10 cr. Georgie Pampu 10 cr. Ioanu Murarescu 10 cr. Nicolau N. Streza 10 cr. Achimu Tamasiu Halmagy 10 cr. Susan'a Nic. Pampu 10 cr. Georgie Rucarianu 10 cr. Paraschiv'a Georgie Streza 10 cr. Georgie Ilie Halmagy 10 cr. Nic. Stanciu Halmagy 10 cr. Georgie Stanciu Halmagy 10 cr. Ioanu Davidu 20 cr. Georgie Ionascu Ciungu 10 cr. Sam. Martinu 10 cr. Ioanu Marcu Pop'a 10 cr. Ioanu Stoic'a 10 cr. Nic. Ilie Murarescu 10 cr. Ilie Munteanu 10 cr. An'a Andreiu Marcu 10 cr. Ioanu Calinu Halmagy 10 cr. Tamasiu Halmagy 10 cr. Andreiu And. Pampu 10 cr. Zevedeu Pampu 10 cr. Ioanu I. Pampu 10 cr. Georgie Calinu Halmagy 10 cr. Zevedeu Vulcu 20 cr. Calinu Sam. Halmagy 10 cr. Ioane Ciungu 1 fr. Nic. Ios. Ciungu 6 cr. Nic. Vas. Vulcu 10 cr. Ioanu Streza Vulcu 10 cr. Mart'a Marcu 10 cr. Nic'a Marcu 10 cr. Georgie I. Chiravola 10 cr. Ioanu I. Chiravola 10 cr. Ioanascu Nic. Ciungu 10 cr. Nic. Halmagy 10 cr. Ioanu N. Sim. Strezia 20 cr. Ioanu N. Marcu 1 fr. Dum. Nic. Marcu 20 cr. Dion. Nic. Marcu 20 cr. Ioane Popu Davidu 50 cr. Ioanu Siandru Hampu 10 cr. Siandru Halmagy 10 cr. Nicolae Marcu 1 fr. Ioanu Marcu 10 cr. Ilie Vulcu 10 cr. Georgie Gavrila 10 cr. Marcu Gavrila 14 cr. Davidu Bardasiu 40 cr. N. Bardasiu 10 cr. Vas. Dem. Marcu 10 cr. Nic. Mich. Marcu 10 cr. Nicolae Siandru Hampu 10 cr. Loginu Hampu 10 cr. Georgie G. Bardasiu 10 cr. Siandru Nic. Pampu 10 cr. Nic. Chirila Murarescu 10 cr. Nic. Serafinu Strezia 10 cr. Mari'a Neft. Halmagy 10 cr. Vas. Hampu 10 cr. Ioanu Marcu 1 fr. Georgie Popu Davidu 40 cr. Const. Coruly Ospatariu 50 cr. Ionascu I. Ciungu 10 cr. Sum'a 12 fr.

Sibiiu 26. Sept. 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans., si anume: prin directiunea despart. cerc. alu Clusiului s'au mai trimesu la asoc.:

I. Tacse de membrii ord. noui si vechi.

Dela dn. asessoriu la judec. urb. in Clusiu, Vasilie Rant'a tacs'a de m. ord. nou pre 187^{0/1}/₅ si pentru diploma 6 fr.; dn. jude com. in Marisielu, Teod. Stanu tacs'a de m. ord. nou pre 187^{0/1}/₅ si pentru diploma 6 fr.; dn. propriet. in Marisielu, Vas. Hatescu tacs'a de m. ord. nou pre 187^{0/1}/₅ si pentru diploma 6 fr.; dn. cancelistu jud. in Uiedinu, Greg. Tomescu tacs'a de m. ord. nou pre 187^{0/1}/₅ si pentru diploma 6 fr.; dn. notariu com. in Secuieu, Dan. Galu tacs'a rest. de m. ord. (s'a facutu membru fundatoriu) 10 fr.; dn. preotu gr. cat. in Hodisiu Petru Olariu tacs'a de m. ord. nou pre 187^{0/1}/₅ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Sferasiu, Petru Petranu tacs'a de m. ord. nou pre

187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. asessoriu jud., Leontinu Popu tacs'a rest. de m. ord. nou pre 186⁷/₈ si 186⁸/₉ 10 fr.; dn. parochu gr. cat. in Secuieu, Nic. Suru tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Bolog'a, Ioane Petrisioru tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Fildulu de susu, Teod. Bologiescu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru dipl. 6 fr.; dn. preotu in Visiagu, Iosifu Savu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. control. San. Popu tacs'a rest. pre 186⁹/₇₀ 5 fr.; dn. preotu gr. or. in Buteni, Ioanu Todoruti tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru dipl. 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Margau, Alecs. Fodoru tacs'a restante pre 186⁹/₇₀ 5 fr.; dn. preotu gr. cat. in Ciul'a, Mich. Unguru tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Miresiu, Alecs. Marincasiu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. notariu com. in Fildulu de midiulocu, Ioane Martinu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. protop. in Almasiu, Bas. Porutiu tacs'a rest. pre 186⁸/₉ 5 fr.; dn. secret. minist. Lad. Vajd'a tacs'a de m. ord. pre 186⁸/₉ 5 fr.; dn. preotu in Ciucea, Aronu Rezei tacs'a de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.; dn. v. jude proc. in Fildulu de diosu, Nic. Rose'a tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. or. in Siebesielu-mare, Ilie Lungu tacs'a rest. de m. ord. pre 186⁷/₈ 5 fr.; dn. subinspectoriu scol. Teofilu Hosszu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.

II. Tacse de membrii ajutatori ai despart. resp.

Dela dn. Mich. Purisiu, curatoriu in Fildulu de midiulocu pre 2 ani 2 fr.; dn. docente in Secuieu, Ios. Deacu 1 fr.; dn. docente in Fildulu de diosu, Ioane Ciupe 1 fr.; dn. cantoriulu d'in Tranisiu, Ioane Popu 1 fr.; dn. judele com. in Secuieu, P. Mereu 1 fr.; dn. economu in Morlac'a, Georgiu Lucaciu 1 fr.; dn. curatoriu in Morlac'a, Ilia Hanga 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Teodoru Manu pre 5 ani 5 fr.; dn. not. in Morlac'a, Sim. Popu pre 3 ani 3 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Cosm'a Tulbure 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Ioachim Lucaciu 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Pavelu Hanga 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Const. Andra 1 fr.; dn. econ. in Secuieu, Teodoru Mutuzo 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Ioane Tulbure 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Ioanu Hanga 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Teod. Madasiu 1 fr.; dn. economu in Morlac'a, Ioanu Hanga Michaiu 1 fr.; dn. jude comun. in Fildulu de midiulocu, Toma Antalu 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Georgie Andrea 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Teod. Tulbure 1 fr.; dn. jude comun. in Fildulu infer., Alecs. Balasiu 1 fr.; dn. jude comun. in Bolog'a, Ioanu Potra 1 fr.; dn. curatoriu in Sferasiu, Teodoru Bajoru 1 fr.; dn. economu in Fildulu super., Teodoru Bara 1 fr.; dn. docente in Fildulu super., Ioanu Demle 1 fr.; dn. economu in Tranisiu, Petru Abrudanu 1 fr.; dn. economu in Poieni, Vasilica Gordanu 1 fr.; dn. docente in Poieni, Ioanu Saven 1 fr.; dn. cantoriu in Fildulu de midiulocu, Ioanu Popu 1 fr.; dn. economu in Fildulu de midiulocu, Georgie Rose'a 1 fr.; domnisiór'a Carolin'a Popu in Morlac'a 1 fr.; dn. ospatariu in Clusiu, Lazaru Dragosiu 1 fr.; dn. Teodoru Petrisioru d'in Ciucea 1 fr.; dn. Petru Mocanu d'in Ciucea 1 fr.; dn. Simeonu Brudascu d'in Ciucea 1 fr.; dn. Andreiu Stirbu d'in Egeniste 1 fr.; Nicolae Bumbu d'in Egeniste 1 fr.; dn. Georgie Solomonu d'in Egeniste 1 fr.; dn. Vasilie Matisiu d'in Egeniste 1 fr.

III. Prin dn. parochu in Fenesiulu sas., Nic. Popu s'au administratu la directiunea desp. d'in Clusiu a) cá tacse de m. ajutatori: Dela Petru Selagianu 1 fr.; Ilie Olteanu 1 fr.; Nicolau Rusu 1 fr.; Zacharia Sigiarteu 1 fr. b) Cá colecte dela mai multi cu diferite ocaziuni 3 fr. 22 cr. Sum'a tóta 7 fr. 22 cr.

IV. Prin dn. protop. Gavrilu Popu s'au administratu cá colecte: a) dela comunele Nadasielu 1 fr. 20 cr.; Garboulu ung. 70 cr.; Thürea 30 cr.; Totelecu 1 fr.; Aghiresiu 3 fr.; Top'a St. Craiu 2 fr. La olalta 8 fr. 20 cr.

V. A incursu la cass'a asociatiunei: dela dn. prof. gimn. in Blasiu, Benjaminu Popu tacs'a de m. ord. nou pre 187¹/₂ si pentru diploma 6 fr.; dn. parochu in Brasiovu, Bart. Baiulescu tacs'a de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.

Sibiiu in 26. Sept. 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Albin'a, institutu de creditu si de economii.

Sibiiu, 7. Sept. 1871.

Multu stimate Domnule!

Indemnati de trebuintiele strigátorie ale poporului nostru dupa institutiuni, cari se-i imbunatátiesca starea sa materiala; atrasi de esemplele numeroase ale altoru tieri si popóra intru infiintierea de reuniuni in toti ramii de ocupatiune omenésca si impinsi de patriotic'a deto-rintia, d'a contribui si noi grauntele nostru de nesipu la cladirea marelui edificiu alu prosperitatii poporului si patriei nóstre: ne-amu asociatu intr'unu comitetu pentru fondarea unui „Institutu de creditu si de economii“ sub numele Albina, cu resiedinti'a in Sibiiu si cu cerculu activitatii pentru Transilvani'a si Ungari'a.

Scopulu principale alu institutului acestuia este, a dá, in cetati si la sate, neguliatoriloru, meseriasiloru, plugariloru si toturoru classelor dupa potintia imprumute de bani eftine si sub modalitati usióre; de alta parte de a primi spre fructificare sumele ce vreau ómenii a le asiediá, cá se crésca cu interese.

Institutulu „Albina“ este asia dara o cassa de imprumutare si de pastrare.

Multu stimatu Domni'a ta vei fi petrnsu cá si noi, de marele folosu, ce are s'aduca acestu institutu poporului nostru; vei fi intielesu asemenea, cá statutele nóstre s'au aprobatu d'in partea regimului, si cá tocma ne aflamu la stadiulu subscrierii de actiuni; vei cunoşce, cá impregiurarile, sub cari se nasce acésta intreprindere, promitu actionariloru folóse inmultite.

D'aceea, dorindu a te numerá intre actionarii nostri, ne permitemu a te invitá prin acést'a cu tóta onórea, cá se participe la fondulu nostru de actiuni. Er spre orientarea m. st. Domniei tale ne luamu voia a-ti comunica urmátoriele dispoziitiuni d'in statute, referátorie la actiuni:

„Capitalulu societatii consta d'in 300,000 fior. v. a. impartitu in 3000 actiuni de câte 100 fior.

„Capitalulu acést'a se va poté inmultí de adunarea generala, cu aprobarea gubernului, prin alta seria de actiuni pàna la jumetate de milionu fiorini.

„In casulu unei emisiuni nóue, actionarii de mai inainte au antaietatea dreptului, d'a primi in mesur'a actiuniloru ce possuadu, actiunile seriei a dóu'a in pretiulu lor nominalu.“

Er conditiunile de subscriere sunt:

1. La subscriere se respundu 10%, adeca dela fia-care actiune 10 fiorini. Alte 20% se voru numerá la provocarea acestui comitetu si anume in 30 dile dela diu'a provocarei.

2. După răspunderea a 30% se voru da pe numele respectivilor certificate de actiuni providiute cu coponi de interese si de castigu.

3. Pentru acoperirea speselor dela inceputu se mai raspunde câte 1 fior. de actiune, care se va incasá cu rat'a II.

4. Subscrierea este deschisa pâna la 10. Octobrie a. c., cu care di se va incheiá.

5. La casu, candu in terminulu pusu rezultatulu subscrieriloru va trece preste 3000 actiuni, se va face o reduciune proportionala intre toti subscribentii.

Pentru primirea de subscrieri la actiuni si de bani, acestu comitetu si-are reprezentantii sei prin tôte tîenuturile si anume la d-vóstra pe dn. comerciante Ioane Padure d'in Brasiovu, carele ti-póte servi cu statutele si programele institutului, cumu si cu tipariturile de lipsa si este gata a ti-dá ori-ce desluciri in afacerea institutului nostru. Asemene ti-sta la dispusetiune pentru tôte aceste si comitetulu subinsemnatu.

A dou'a jumetate a acestei cóle contine o dechiaratiune de subscriere. Voindu a ne implini dorinti'a si a intrá in sírulu actionariloru nostri, binevoiesce a implea rubricile corespundietórie d'intr'ensa, a o subscrie, a o taiá de catra acésta epistola si cu alaturarea baniloru pentru rat'a I. de 10%, adeca câte 10 fiorini de fiacare actiune, a o trimete prin posta: séu de adreptulu la acestu comitetu in Sibiiu (strad'a macelariloru Nr. 110), séu dlui representante alu nostru d'in tîenutulu d-vóstre numitu mai susu. Ori la care d'in aceste dóue locuri vei avé voia a trimete dechiaratiunea subscrisa cu banii, vei primi indata cu întórcerea postei cuitanti'a prescisa; ér pâna atunci ti-servesce de documentu recepisulu postale.

Suntemu deplinu incredintiati, cá m. st. d-ta nu te vei retrage dela atare întreprindere patriotica, unde pre langa aceea nu vine a se sacrificá nemica, ci dela care poti sperá cu totu dreptulu unu folosu bunu.

Primesce, te rugamu, asigurarea distinctei nóstre consideratiuni.

Comitetulu pentru fondarea institutului de creditu si de economii „Albin'a.”

Davidu Bar. Ursu mp. Iacobu Bolog'a mp.

Scóle agronomice in Transilvania si anume scól'a agronomica in Brasiovu.

Locuitorii marelui principatu alu Transilvaniei pâna in anii mai d'incóce nu sciá nimicu de asia numitele scóle agronomice, care in alte tieri ale Europei luminate au aratatu de multu cele mai stralucite rezultate. Sunt aprópe duoedieci de ani, de candu unele voci strigatorie indesiertu se inaltiá d'in tempu in tempu pe calea publicitatii in favórea scóleloru agronomice. Lasamu inse cá pe acelea nu le audiá, séu nu voiá se le audia nimeni, dara apoi ele si era prea vage, prea puçinu determinate, in cátu ti se pareá cá chiaru indemnatorii la scóle agronomice nu prea sciú ce voliescu. Numai d'in-tre sasi se inaltiá uneori câte una opiniune mai precisa.

Inse si poporul loru era fórté puçinu preparatu pentru reforme in agricultura. La sasi inca se adeverea vechi'a dicatóre, cá se ceru câte patru dieci de ani, pentru cá se strabata vre-una idea de reforma in masele poporului tieranu agricultoriu, cumu si nemtiesculu proverbiiu: „Der Bauer rührt den Fuss, nur wenn er muss.”

In fine de trei ani incóce acésta cestiune de mare interessu a scóleloru de agricultura in partile locuite pe romani si unguri o luá in mana guvernulu ungurescu si fundá langa Clusiu la Clusiu-Monasturu una scóla de agricultura pe territoriulu mosiei fiscale. Nu are nimeni dreptulu de a cere dela acea scóla nu sciú ce rezultate practice dupa unu cursu abia de duoi ani, avemu inse dreptulu a întreba, cá óre ce feliu de progressu voru face acolo tenerii romani, carii nu cunoscú limb'a romanésca. Credemu cá acésta întrebare este cu atátu mai virtosu la locul ei, cu cátu s'a observutu de ess., cá d'intre junii romani doritori a se ocupa cu agronomi'a, unii se vedu necessitati a trece la scól'a agronomica d'in Bucuresci, in care pe la finea an. scol. 187%, se vediura vreo 14 insi d'in Transilvani'a si Biharea.

Pentru tîenuturile locuite de romani si sasi cestiunea scóleloru agronomice fu luata in mana de cátra Universitatea, adeca Corpulu reprezentativu alu locuitoriloru d'in asia numitulu „pamentu séu territoriu regescu.” A costatu inse si mai costa fórté mari greutati, pâna se ajunga la intielegere definitiva. Vorb'a era de una scóla agronomica superioare centrale si de altele mai mici, destinate a prepará pe junisiorii tierani (satani) pentru agricultur'a cumu am dice, mica. Intr'aceea se infientiá mai antaiu la Bistritia una scóla mica de agricultura, éra in anulu acesta se deschise abia si a duó'a la Brasiovu, inse numai pentru 14 comune, in a caroru frunte stá Brasiovulu, éra alaturea cu acestu municipiu stau comunele Bodu, Christianu, Codlea, Feldeor'a séu Cetatea-de pamentu, Helchiiu, Hermanu, Nucetu, Presmeru, Rosnou, Salcetu (Weidenbach), St. Petru, Valea-rosiia (Rothbach), Vulcanu. Celelalte comune romanesci si romano-unguresci n'au voitu se concurga la sustienerea acestei scóle.

Statutele scólei de agricultura dela Brasiovu se publicara dilele acestea nemtiesce in una carticica de 47 pag. Acelea se coprindu in 27 art. Pentru essercitiulu practic alu eleviloru s'a luat in arenda una villa (maieria, stupina) frumósa pe territoriulu Brasiovului. D'in fondulu nationale i se dá subventiune annuale de câte 2000 fr. v. a., éra restulu speselor circa alte 2000 fr. ilu acoperu cele 14 comune prin repartitiune ce se face dupa una chiaie anumita. Mai tardiu se va adaoge si venitulu ce va resulta d'in cultivarea celor 60 jugere (pogóne) de pamentu luate in arenda. Directoriulu acestei scóle este d'in Württemberg, denumitu prin concursu.

Scól'a acésta se infientiá, si noi credemu cá ea va si prospera bine; asia ceva inse nu credu neci sasi satani, ci dau si ei d'in capu, cá si romanii, cá si secuii dicéndu: „Ce-o mai fi si acésta?” Se cere cá scól'a se ésa in adeveru de modellu, se arate rezultate frumóse si cumu am dice, pipaite, apoi dóra cá dupa vreo diece ani voru dice si satenii: „Mei, vedi tu neamtiulu smeului, ce scie ellu!”

Celu puçinu trei scóle practice de agricultura cá cea dela Bistritia si cá cea dela Brasiovu, pentru romanii transilvani in diferite tîenuturi, si in limb'a romanésca. Nicairi inse cá in comitatulu Hunedórei, unde este vai de locuitorii lui.